



JOANNA KANDZIA

Kursy e-learningowe – pakiety edukacyjne tworzone przez studentów

E-learning Courses – Educational Packages Created by Students

Doktor, Szkoła Nauk Ścisłych USKW w Warszawie, Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, Polska

Streszczenie

Artykuł jest raportem z przeprowadzonych przez autorkę warsztatów pt. „Zastosowanie platformy e-learningowej do stworzenia zasobnika wiedzy dla potrzeb studentów Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie” realizowanych w ramach projektu „Nowoczesny pedagog”. Przedstawiono krótką charakterystykę kursu oraz analizę przyrostu wiedzy studentów w zakresie samodzielnego tworzenia kursu e-learningowego.

Słowa kluczowe: e-learning, platforma Moodle, kompetencje w kształceniu online

Abstract

The article is a report from the workshop conducted by the author entitled: The use of an e-learning platform to create a reservoir of knowledge for the needs of Faculty of Pedagogical Sciences students at the UKSW in Warsaw, implemented under the project – Modern educator. Presented is short of the course and analysis of knowledge growth of students' knowledge in the field of independent creation of an e-learning course.

Keywords: e-learning, Moodle platform, competences in online education

Wstęp

Biurokracja i technicyzacja naszego świata powodują, że każda czynność, proces czy produkt są poddawane standaryzacji. Określane są kompetencje, jakie powinien posiadać człowiek wykonujący pewne zadania. Są tego plusy i minusy. W społeczeństwie informacyjnym informacja i budowana w oparciu o nią wiedza, a także edukacja, dzięki którym zdobywa się umiejętność pozyskiwania, selekcjonowania i osądzania informacji, są podstawowymi wartościami, dobrami czy też towarami. Edukacja funkcjonuje zarówno w pierwotnym (komercyjnym), jak i wtórnym (publicznym, niekomercyjnym) sektorze informacyjnym tegoż społeczeństwa.

czeństwa. Kształcenie zdalne jest usługą (często komercyjną), która daje w efekcie produkt w postaci absolwenta uczelni, szkolenia, kursu (Kandzia, 2012, s. 159).

Zdania naukowców, nauczycieli praktyków, studentów dotyczące zalet e-learningu są podzielone. Tak jak w każdej metodzie nauczania i uczenia się można wskazać dobre i złe strony, tak też zdalne nauczanie ma zwolenników i przeciwników. Jednak XXI w. i otaczająca nas „e-rzeczywistość” nie pozostawiają nam wyboru. Albo będziemy „e”, albo będziemy borykać się z różnymi niedogodnościami. Dotyczy to całego pokolenia od najmłodszych do najstarszych. Dla naszych dzieci urządzenia technologii informacyjnej to coś, z czym się rodzą i żyją. Ważne jest zatem, aby ich nauczyciele/pedagodzy byli kompetentni informacyjnie i potrafili przekazywać informacje, z której jednostka będzie budować wiedzę, takimi metodami i w takiej formie, która przynosi zamierzone rezultaty, jest przyjazna i pożądana przez podopiecznych.

Opis warsztatów

Warsztaty rozpoczęły się w marcu 2017 r. i trwały do końca maja 2017 r. (9 marca – 29 maja 2017 r.) w dwóch grupach zajęciowych. Założenia projektowe przewidywały grupy 8-osobowe. Pierwsza z nich liczyła 6 studentów, druga – 9. Dla każdej z grup odbyło się po 30 godzin dydaktycznych. Z wypowiedzi na forum pt. „Moje doświadczenia z e-learningiem” umieszczonym na platformie Moodle wynikało, że uczestnicy raczej nie mieli doświadczeń z e-learningiem. Wymagania wstępne, jakie były stawiane uczestnikom, to: umiejętność obsługi komputera i programów biurowych, obsługa przeglądarki internetowej i podstawowa umiejętność poruszania się po internecie, znajomość zagadnień związanych z publikowaniem w internecie. Celem zaplanowanych zajęć było zdobycie wiedzy i praktycznych umiejętności potrzebnych do korzystania z platformy e-learningowej Moodle, poznanie zagadnień związanych z planowaniem, tworzeniem i zarządzaniem kursami e-learningowymi. Część merytoryczna została poprzedzona pretestem, całość zakończono posttestem. Było to 10 pytań wielokrotnego wyboru¹. Każdy z kursów rozpoczął się od wprowadzenia do kształ-

¹ Pytania – Pretest/Posttest

1. *Distance learning* to:
identyfikator użytkownika, platforma e-learningowa, forma nauki
2. Czy platforma e-learningowa wykorzystuje interfejs strony internetowej? tak, nie, nie wiem
3. Wymagania/umiejętności stawiane uczestnikom zdalnego nauczania to:
obsługa komputera i internetu, wyszukiwanie informacji, opracowywanie materiałów, samodyscyplina, motywacja, dowolność w dotrzymywaniu terminów, niezależność
4. Role/uprawnienia użytkownika dostępne w ramach kursu:
prowadzący, prowadzący bez praw edycji, nauczyciel bez praw edycji, student z prawem edycji, gość, administrator, autor kursu, menedżer
5. W jakich formatach można tworzyć kursy? tematycznym, tygodniowym towarzyskim, scorm, miesięcznym, kilkudniowym (np. 3 dniowym)

cenia online oraz podstawowych informacji/wiadomości dotyczących obsługi platformy i zasad tworzenia kursów. Po zaproponowaniu tematów przez prowadzącego (niestety studenci nie mieli żadnych preferencji tematycznych) każdemu uczestnikowi zostały przydzielone po dwa tematy do opracowania zgodnie z motywem przewodnim wykładu i sylabusem. Kolejna faza obejmowała przygotowanie odpowiednich testów sprawdzających. Podsumowaniem były tematyczne prezentacje multimedialne. Materiały zostały umieszczone na platformie w taki sposób, że każda z grup utworzyła 15-tygodniowy cykl wykładów z ćwiczeniami. Aby uniknąć błędów, wszystko było wspólnie analizowane i sprawdzane. Prowadzący zaproponował również wspólną wersję przygotowania publikacji. Stworzone kursy powinny być spójne zarówno pod względem merytorycznym, edytorskim, jak i graficznym. Zgodnie z założeniami powinny stanowić materiał edukacyjny dla studentów WNP.

Dobór do grup był dowolny, jednak zarówno w trakcie zajęć, jak i na podstawie pretestu i posttestu okazało się, że grupy były zdecydowanie różne. Nie można zatem rozpatrywać ich wspólnie. Stworzenie kursu wymagało od uczestników sporego zaangażowania i pracy własnej. Uzyskali oni niezbędną pomoc merytoryczną i praktyczną.

Analiza wyników

W **grupie I** liczącej 6 studentek temat brzmiał: Bajki w filmie i literaturze i ich rola w wychowaniu dzieci w wieku przedszkolnym. Zakres materiału: obszary rozwoju dziecka – fizyczny, motoryczny, umysłowy, emocjonalny, społeczny; wychowanie dzieci – dziecko w rodzinie i środowisku lokalnym, wychowawcza rola przedszkola; bajki w życiu i wychowaniu dziecka – charakterystyka gatunku, bajki, filmy oraz literatura przedszkolaka; prezentacja multimedialna – motyw bajki w edukacji przedszkolnej. Temat wydaje się ciekawy dla studentów edukacji wczesnoszkolnej. Początkowy etap zajęć był bardzo trudny organizacyjnie. Uczestnicy opuszczali zajęcia, spóźniali się, trudno im było zrozumieć specyfikę kursu e-learningowego, a tym bardziej tworzenia go.

-
6. Składowe kursu to:
ankieta, baza danych, czat, forum, excel, głosowanie, lekcja, quiz, słownik pojęć, program graficzny, warsztaty, wiki, zadania
 7. Zasoby na platformie można umieszczać poprzez wybranie opcji:
adres URL, folder, etykieta, strona, zasób
 8. W jaki sposób sprawdzamy wiadomości/wiedzę uczestników kursu?
testy/quizy, zadania, fora, ankiety, głosowanie
 9. Jakie informacje mogą być dostępne dla uczestników kursu przy sprawdzaniu wiadomości/wiedzy?
podczas próby, natychmiast po próbie, później, gdy quiz jest wciąż otwarty, po zamknięciu quizu
 10. Za pomocą jakich narzędzi utrzymujemy zaangażowanie uczestników kursu?
fora, quizy nie są potrzebne, czaty, warsztaty, bazy danych, ankiety, głosowanie

Po pierwszych niepowodzeniach trudności zostały zażegnane i studentki chętniej pracowały. Problemy należy tłumaczyć tym, że uczestniczki w zasadzie nie miały (można powiedzieć, że żadnej) styczności z tą formą nauki nawet jako słuchaczki. Wydawało im się, że można cokolwiek „ściągnąć” z internetu i wkleić. Tak opisały swoje doświadczenia: jedna korzystała z dziennika elektronicznego w szkole, inna wykonała krótki quiz językowy, cztery – drobne notatki, sporadycznie teksty do przeczytania, jedna nigdy nie zetknęła się z e-learningiem. Poszczególne moduły zrealizowano w ustalonych programowo ramach czasowych. Pomimo pierwotnych dylematów warsztaty zaowocowały niezłym materiałem dydaktycznym i przebiegały w należytej atmosferze.

Tabela 1. Wyniki testu i posttestu dla studentów grupy I

Nr studenta	Pretest – max 45 pkt		Posttest – max 45 pkt		Przyrost [p.p.]
	pkt	%	pkt	%	
1.	7	15,6	39	86,7	71,1
2.	2	4,4	29	64,4	60,0
3.	7	15,6	32	71,1	55,5
4.	5	11,1	29	64,4	53,3
5.	2	4,4	34	75,6	71,2
6.	5	11,1	31	68,9	57,8
Razem	40/270	14,2	220/270	81,5	67,3

Źródło: opracowanie własne.

Analizując globalnie wyniki pretestu i posttestu zebrane w tabeli 1, można zauważyć spory przyrost wiedzy w zakresie znajomości platformy Moodle oraz tworzenia kursów e-learningowych: z 14,2% poprawnych odpowiedzi do 81,5%, czyli wzrost o 67,3 p.p., jak również to, z jak niskiego pułapu startowano. Wyniki poszczególnych osób nie były zbyt wysokie, niemniej obserwuje się znaczący wzrost znajomości tematu.

W **grupie II** liczącej 9 studentek temat kursu brzmiał: Dziecko w wieku wczesnoszkolnym w elektronicznej sieci – wartości edukacyjne i zagrożenia. Zakres materiału: internet i jego znaczenie w życiu małego dziecka – historia internetu w Polsce i na świecie; rozwój dziecka w wieku wczesnoszkolnym – fizyczny, motoryczny, umysłowy, emocjonalny, społeczny; edukacja medialna, internet w szkole, dostęp do sieci komputerowej w domu – rola rodziców, reklamy w internecie – dziecko ofiarą manipulacji, gry i zabawy sieciowe oraz ich rodzaje; zagrożenia związane z przebywaniem dzieci w sieci – skala zagrożenia, jak chronić dziecko, pedofilia, samobójstwa, przemoc w sieci; prezentacje multimedialne – przykłady gier i zabaw edukacyjnych dla dzieci w wieku 6–9 lat.

Tak jak wcześniej, temat został zaproponowany przez prowadzącego. Podobnie jak w grupie I, z wypowiedzi na forum dotyczącego doświadczeń z e-learningiem jedna osoba uczestniczyła w kursie stacjonarnym z wykorzysta-

niem platformy zdalnego nauczania, 6 – z materiałów umieszczanych na platformie, 2 nigdy nie korzystały z takiej formy. Uczestniczki wykazały się solidnością i pracowitością, do zajęć podeszły z pełną odpowiedzialnością. Materiały były przygotowywane kompetentnie. Z dużą przyjemnością prowadziłam zajęcia z grupą.

Tabela 2. Wyniki testu i posttestu dla studentów grupy II

Lp.	Pretest – max 45 pkt		Posttest – max 45 pkt		Przyrost [p.p.]
	pkt	%	pkt	%	
1.	11	24,(4)	41	91,(1)	66,7
2.	7	15,6	41	91,(1)	75,5
3.	15	33,(3)	43	95,6	62,2
4.	12	26,7	41	91,(1)	64,4
5.	7	15,6	41	91,(1)	75,5
6.	21	46,7	42	93,(3)	46,6
7.	13	28,9	41	91,(1)	62,2
8.	16	35,6	41	91,(1)	55,5
9.	8	17,8	41	91,(1)	73,3
Razem	110/405	27,2	372/405	91,9	64,7

Źródło: opracowanie własne.

Analizując globalnie wyniki pretestu i posttestu zebrane w tabeli 2, można zauważyć przyrost wiedzy w zakresie znajomości platformy Moodle oraz tworzenia kursu e-learningowego z 27,2 do 91,9%, czyli o 64,7 p.p. Potencjał wyjściowy był większy niż w grupie I, jednak końcowe przyrosty wiedzy są porównywalne.

Porównując obie grupy, przyrost wiedzy w pierwszej (67,3 p.p. – ogólny wynik dla pretestu 14,2%, a posttestu – 81,5%) był nieco wyższy niż w drugiej (64,7 p.p. – ogólny wynik pretestu 27,2%, a posttestu – 91,9%). Pomimo nieco niższego przyrostu wiedzy w grupie II po 30 godzinach dydaktycznych pracy indywidualne wyniki studentek były zdecydowanie lepsze – wszystkie ponad 90%.

Podsumowanie

Grupy nie były zbyt liczne, dzięki temu warunki pracy były komfortowe. Prowadzący z powodzeniem docierał do każdej uczestniczki, każdą pracę można było dokładnie przeanalizować i poprawić błędy. Najwięcej problemów przysporzyły testy i poprawne przyznanie punktów w pytaniach testowych. Były one rozwiązywane wspólnie, aby uniknąć błędów przy ocenie wiadomości potencjalnych uczniów. Biorąc pod uwagę brak styczności studentek z platformą zdalnego nauczania w całym cyklu kształcenia uniwersyteckiego, uważam, że utworzenie kursów było ogromnym sukcesem Pań. Stanowią one dobry materiał dydaktyczny.

E-learning wymaga nie tylko od prowadzącego, ale również od studentów (słuchaczy) specyficznych kwalifikacji i predyspozycji. Można powiedzieć, że w jednakowym stopniu w wymiarze: edukacyjno-technicznym – znajomość technologii informacyjnych oraz przygotowanie do samokształcenia, społecznym – bezkonfliktowość, sumienność, wytrwałość, tolerancja, precyzja w formułowaniu opinii i sądów, psychologicznym – silna wola i motywacja, predyspozycje do komunikacji sieciowej, organizacja czasu, konsekwencja, cywilizacyjno-kulturowym – znajomość wyznaczników kultury współuczestników kształcenia (Kandzia, 2016, s. 131). Jakąkolwiek definicję kompetencji przyjmiemy, najważniejszymi elementami są: wiedza, umiejętność i odpowiedzialność.

Warsztaty miały na celu pokazanie, ale też zachęcenie studentów jako przyszłych nauczycieli do stosowania e-learningu. Myślę, że ten cel został osiągnięty. Podsumowując, uważam, że nie wszyscy posiadali kompetencje konieczne do bycia uczestnikiem kursu online, tym bardziej nauczycielem stosującym tę metodę. Nabywali je w trakcie zajęć – przebieg warsztatów oraz zdobyte umiejętności tworzenia kursu pozwalają mieć nadzieję, że w przyszłości nauczycielki spróbują zastosować to, czego się nauczyły, w pracy zawodowej. Edukacja na odległość staje się, choć nie bez trudności, trwałym segmentem szkolnictwa wyższego, i to zarówno komercyjnego, jak i publicznego. E-edukacja dociera i powinna dotrzeć również na niższe szczeble nauczania, a taki przedmiot praktyczny jak tworzenie e-kursów, e-materiałów powinien na stałe zagościć w edukacji uniwersyteckiej przyszłych nauczycieli niezależnie od przedmiotów kierunkowych.

Literatura

- Kandzia, J. (2012). Kształcenie online. W: J. Kandzia (red.), *Nowe metody nauczania w matematyce*. Warszawa: WEMA. projekty.matematyka.uksw.edu.pl/node/56.
- Kandzia, J. (2016). *Edukacja matematyczna a cywilizacja cyfrowa. Podmioty kształcenia wobec wyzwań technologii informacyjnych*. Warszawa: Wyd. UKSW.